

Monumentnummer*: 508434

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 28 januari 1998
Kadaster deel/nr 82958/108

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Amsterdam		Amsterdam		Noord-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Zwanenplein	34			1021 CM	Amsterdam		
Zwanenplein	36			1021 CM	Amsterdam		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Amsterdam	K				3802		

Omschrijving**

Inleiding

Een in 1923-1924 tot stand gekomen KERKGEBOUW met westelijk aangebouwde kosterij, gebouwd voor de Nederlands Hervormde Gemeente; de zogenaamde Bethlehemkerk. Geheel vrijstaand gelegen op het Zwanenplein. In augustus 1923 werd de eerste paal geslagen; op 13 september 1924 werd de kerk geopend. Gedenksteen in westelijke gevel. De opdrachtgever, de in 1916 opgerichte "Vereeniging voor Hervormde Wijkbelangenbenoorden het IJ", trok in januari 1919 de architect A. Moen aan. De kerk werd gebouwd in de stijl van de Amsterdamse School. De architect Moen diende bij de bouwhoogte rekening te houden met de omringende woningbouw. De opening van de kerk vond plaats in aanwezigheid van koningin Wilhelmina. Bij deze gelegenheid schonk zij de kerk een kanselbijbel.

NB. Tegenwoordig biedt het gebouw ruimte aan de Volle Evangelie Gemeente.

Omschrijving

Klein, vrijstaand, bakstenen kerkgebouw op een symmetrisch, samengesteld rechthoekig grondplan. Het geheel wordt gedekt door een samenstel van zadeldaken met anthracietkleurige rechtsdekkende pannen. Houten gootlijst. Het middendeel van het kerkgebouw

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

is hoger opgetrokken. Nok met vorsten. Aan de oostzijde van deze nok een gemetselde klokkenstoel. Gemetselde profilering, uitkragende bakstenen en verticaal galmgat en korte gemetselde rollaag. Aan de bovenzijde een omlopende klokhouders met een drietal horizontale accenten. Bovenzijde van de klokkenstoel heeft een rechthoekige piron met eveneens drie horizontale accenten. Omlopende klokhouders en bovenzijde klokkenstoel zijn met lood bekleed. Overgang dakschild met klokkenstoel en westelijke opbouw is met loodslabben gedicht. Zowel op het noordelijke als op het zuidelijke centrale dakschild bevinden zich geheel aan de onderzijde zowel rechts als links eenvoudige dakkapellen. Elk met drievoudig venster, houten kozijnen en rechts beëindiging.

Zowel het noordelijke als het zuidelijke centrale dakschild worden onderbroken door een drieledig, glas-in-lood venster, bij wijze van transeptvenster, met keperboogvormige omlijsting. Aan de oostzijde van het middendeel een lagere aanbouw met puntgevel aan de oostzijde. Top van de puntgevel bekroond meteen platte driezijdige piron. Haaks op de daklijst gemetselde band. In de top van de puntgevel een natuurstenen plaquette met pentagram waarin de letters alpha en omega en het ChiRho-teken. Gevelveld met uitkragende baksteenkoppen.

Baksteenaccenten op de hoeken. In het midden van gevelvlak meerdelige en symmetrische vensterpartij. Twee negenruitsvensters flankeren een smal en hoger venster. Originele profilering. Centrale toegangspartij met dubbele openslaande deur met diagonale profilering. Aan weerszijden gemetselde lage vleugels met dekplaat. Baksteen ornamentaal verwerkt in meanders. Veld met verticaal gemetselde stenen. Donkeromlopend trasraam. Bakstenen uitkraging als cordonlijst boven toegangspartij en omlopend over gehele oostelijke aanbouw.

Beide zijgevels van oostelijke uitbouw hebben een viertal vensters, waarvan drie gekoppeld. Kruisvormige tracerings. Het middenvolume bevat aan weerszijden van de oostelijke uitbouw nog een smal dubbel venster met gemetselde post.

Aan de westzijde van het middenvolume een lagere uitbouw met puntgevel aan de westzijde. Aan de oostelijke aanbouw gelijke piron en band onder daklijst. Ook baksteenaccenten op de hoeken en uitkraging als cordonlijst en donker omlopend trasraam. In het midden een drievoudig venster met elk negenruits roedenverdeling. Op de begane grond een centraal geplaatste brede en ondiepe erkerachtige uitbouw. Vijfvoudig venster met zesruits of vierruits roedenverdeling met kalf en tuimelraam. Verder vlaggenmast en vlaggenmaststeun. Rechterszijgevel van deze uitbouw toont aan de linkerzijde een venster met zesruits roedenverdeling met kalf en drieruits tuimelruim. Links een eenvoudig venster.

De linkerzijgevel van deze uitbouw heeft rechts een toegangsdeur met bovenlicht en een eenvoudige stoep met twee treden. Links een toegangsdeur met gemetselde borstwering en zesruits zijvenster. De zuidgevel van het hoger opgetrokken middenvolume van de kerk bevat links en rechts een blokvormige uitbouw. De rechter-uitbouw heeft een toegangsdeur aan de korte en een drietalvensters aan de lange zijde. De vensters hebben een ruitvormige tracerings. Breed wit fries met zwak geprofileerde lijsten. De linkeruitbouw heeft een toegangsdeur aan de korte een tweetal vensters aan de lange zijde. Vensters hebben ruitvormige tracerings. Tussen beide uitbouwen een lage gemetselde en verspringende borstwering, waarboven het grote kerkvenster. In de top een geornamenteerde piron. De noordgevel van het hoger opgetrokken middenvolume van de kerk is vrijwel identiek aan de zuidgevel.

Beide ramen van de linker-uitbouw hebben nog de originele tracerings.

Interieur

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De centrale kerkruiimte heeft een hoge paraboolvormige kap met gordelbogen. De glas-in-lood ramen zijn vervaardigd door J.W. Winkelman. De ramen aan de lange zijden van de kerk stellen 'de Verkondiging aan de herders' en 'de Wijzen uit het oosten' voor en het raam op de gaanderij boven de hoofdingang toont het kruismotief.

Verder in de kerk onder meer een omvangrijke kansel en geometrisch geornamenteerd houtsnijwerk aan trapleuning, deuren en op het balkon. Tevens zijn nog de oorspronkelijke lampen met drievoudige koperen lampenkappen aanwezig, evenals de houten banken. De kosterij aan de westelijke zijde bevat onder meer een getimmerde kastenwand.

Waardering

Bethlehemkerk met bijbehorende interieuronderdelen en kosterij in Amsterdamse School-stijl van algemeen belang wegens architectuur- en cultuurhistorische waarde. Tevens van belang in het oeuvre van A. Moen, alsook van belang wegens situationele en ensemblewaarde door de vrije ligging in een plantsoen in de Vogelbuurt.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk